

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Naš jezik in naša knjiga

Naš šolski zakon je nastal kakor večina naših temeljnih državnih zakonov, ki so vsi rojeni iz duha liberalnega centralizma in, kolikor se posebej našega naroda tiče, imajo vsi tendenco, da bi se slovenstvo preje ali pozneje pretopilo v jugoslovenstvo ter izginilo v srbohrvatskem kulturnem krogu. Velik del teh zakonov je bil izglasovan od vsakokratne večine proti glasovom zastopnikov slovenskega naroda. Šolski zakon pa spada med tiste, ki so bili v dobi absolutizma enostavno diktirani. Ta zakon naravnost nasprotuje naši narodni samobitnosti, slovenskega naroda sploh ne pozna in mu ne pušča nobenega vpliva na šolo in na vzgojo našega naroda, ki ga pouk v smislu tega zakona lastnemu narodu in naravni odtuje, ker skuša mladim dušam dopovedati, da je slovenstvo nezdravljivo z jugoslovansko državno zavestjo in da je slovenska bit manjvredna, naš jezik »dialekt« in naša pravica in kultura nekaj »tujerodnega«, kar je z jugoslovanstvom v nasprotju. Kaj čuda, ko so ta zakon leta 1929 pod Petrom Živkovičem skovali takozvani »jugoslovenci«, na čelu jim naši slovenski izkoreninjenici, kakor jih je po pravici ožigalsal dr. Korošec. In ker ta zakon določa monopolizacijo in izenačenje šolskih knjig za vso državo, kakor da bi na primer na našem Gorenjskem vladale iste naravi in razmere kakor v kakšni pokrajini našega juga, se moramo zdaj neprestano boriti za naravne pravice svoje narodne osebnosti, ki jih ta zakon ne pozna.

To je nekaj nevzdržnega, ker je proti sami naravi. Glavni namen, ki ga v šoli vsakemu narodu narekuje njegova lastna narava, je pač ta, da si narod v svoji šoli vzgoji mladino v resnično narodnem duhu, to se pravi, da je vse njeno znanje, mišljenje in hotenje zmerno in voljno služiti narodnemu razvoju, bogatiti in razvijati narodno kulturo po utrih smernicah narodnega življenja. Slovenci se še zmeraj nismo povzpeli do idealne višine tistih narodov, ki jim te namene uresničujejo najvišje prosvetne oblasti, še zmeraj si moramo pri odločitvah prosvetnih krogih utirati pota do razumevanja našega posebnega narodnega položaja. Stvari, ki so tako popolnoma jasne, nekateri ne marajo in ne marajo razumeti.

Kaj je jasneje, kakor da bi morale naše šole gojiti slovensko, slovensko slovo, zgodovino in zemljepis kot osnovo vse izobrazbe, vse vzgoje? V tem ni nobene osti proti Srbom ali Hrvatom, kakor je nočemo videti mi v dejstvu, da se pouk slovenščine in njenega slova med Srbi in Hrvati docela pušča ob strani. Še danes se moramo bojevati za take osnovne pojme, kakor je vprašanje enotnega jezika. Še danes nočejo in nočejo nekateri ljudje na odločitvah mestih razumeti, da je slovenščina samostojni jezik, ki ima svojo stoletno tradicijo, svoje bogato in lepo slovo, svojo izrazno sposobnost, ki se v znanstvenem in umetniškem pogledu lahko meri z najboljši dovršenimi evropskimi jeziki. To ni nikakršna novotona in neopredeljena zmes jezikov, ki bi jo lahko vsak po svoje pregnetal; naš jezik je slovnico opredeljena in trdna zgradba, kjer vsak tram nosi stavbo in je na svojem mestu, tako da ga ne more nihče več po mili volji uporabljati za kakor drugačno stavbo, ne da bi nasilno rušil našo last. In vendar se nekateri krogi ne morejo sprijazniti s to očitno resnico. Še danes govorijo o nekem »srbskohrvatskoslovenskem jeziku«, še danes se ta spaka vlačijo po naših spričevalih, še danes piše dijak maturitetno nalogo iz srbskohrvatskoslovenskega jezika itd. Še danes ne morejo ali nočejo nekateri govoriti razumeti, da je za uspešen pouk tako slovenščine kakor srbohrvaščine nujno potrebna ločitev teh dveh sicer sorodnih, a vendarle slovnico in leksikalno različnih jezikov. Vsako medsebojno mešanje je v škodo enemu kakor drugemu, nasprotuje osnovnim didaktičnim zahtevam. Vsa posredovanja, da tako ločitev teh dveh jezikov dosežemo v višjih razredih srednje šole, so bila brezuspešna. Na tako vključevanje srbohrvaščine v slovenščino po višjih razredih bi mogli pristati samo tedaj, če bi upoštevali mi srbskohrvatski jezik in njega slovo pri tem pouku toliko, kolikor upoštevali slovenščino in njeno slovo šole po neslovenskih predelih naše države — to se pravi: nič. Toda od naših absolutov srednje šole zahtevajo odposlanci, da znajo govoriti srbskohrvatsko (kdaj je še kdo kaj takega poskusil po srbskih in hrvatskih šolah za slovenščino?), do nedavna so celo hoteli, da morajo pismeno dokazati, da obvladujejo srbohrvaščino in poznajo slovo. Mi nismo zoper učenje srbohrvaščine in spoznavanje tega slova; od nekaj že smo vse to gojili, a brez političnega pritiska, v svojo lastno korist hočemo spoznavati eno in drugo čim bolj, odločno pa se upiramo vsakemu nasiljenju slovenščine s srbohrvaščino. Slovenščina mora biti središču vsega našega izobraževanja tudi v šoli, zato ne moremo njenih pravic in nalog deliti s srbohrvaščino, ki naj dobi svoje ure, svoje knjige.

Da, tudi knjige! Zakaj po vseh prizadevanjih, da si z velikimi žrtvami ustvarimo slovensko učna sredstva, smo danes na tem, da naj postanejo učne knjige za pouk slovenščine v višjih razredih dvojezične: slovenske in srbskohrvatske. To bi bilo sicer popolnoma v slogu nesmiselnih napisov po naših občinskih in drugih uradnih deskah, kjer sta latinica in cirilica do nerazumljivosti neokusno pomešani med sabo. Kljub vsem prošnjam in vlogam smo danes v tem pogledu še zmeraj v starim kolesnicah nekake prisilnega narodnega unitarizma preteklih režimov, ki so znali tako spretno zastrupljati organski razvoj narodnega gozditja.

Ista volja po takim nasilnem poseganju v naše šolstvo se kaže v ponovnem načrtu, da se izvede monopolizacija šolskih knjig. To je ena tistih zadev, ki je rodila med nami tako enodusen odpor, da smo bili pripravljeni, da je stvar enkrat za vselej končana. Kako je mogoče, da bi privolili Slovenci v tako monopolizacijo, ko smo si s tolikimi težavami in žrtvami ustvarili svojo šolsko knjigo in jo dvignili na zavirljivo višino v vsakem pogledu! In sedaj naj bi po tolikih žrtvah vse to izpustili

Senzacionalna vest iz Pariza

Anglija dovolila Francu večmilijardna posojila

V Londonu želijo, da bi Franco čimprej zmagal

Pariz, 9. julija. b. Tukaj je v političnih in vladnih krogih izzvala veliko senzacionalno vest, da je neka skupina angleških bank odobrila kredit 40 milijonov funtov vladi generala Franca (10 milijard dinarjev), razen tega pa da je general Franco pred par dnevi dobil še kredit 10 milijonov funtov (3.700.000.000 din) za nabavo bencina in drugih potrebnih stvari v Angliji in da še tečejo pogajanja o sklepanju novega posojila 50 milijonov funtov (12 milijard in pol din) za nabavo vojnega materiala. V kritje teh kreditov ponuja general Franco koncesije za izkoriščanje rudnega bogastva v severni Španiji.

Po drugih informacijah želi sedaj angleška vlada, da bi zmagal general Franco, in sicer zaradi tega, ker ne veruje, da bi vlada v Valenciji mogla v doglednem času izvojevati popolno zmago, dočim se vse nade v sporazum popolnoma propadla. Anglija veruje, da bi Franco ob primerni pomoči lahko hitro končal vojno, to pa je edina želja Anglije v sedanjem trenutku.

London potrjuje

London, 13. julija. c. V Londonu se je razširila vest, da je angleška vlada pristala na to, da lahko angleški finančniki dajo generalu Francu 50 milijonov funtov posojila. Še pred tem dovoljenjem pa so angleški finančniki to dni že dali generalu Francu 40 milijonov funtov posojila. Franco bo ta denar porabil za nakup petroleja in surovin.

Razmerje med Francom in Anglijo se razvija tako hitro, da misli jutri zunanji minister Eden že sprejeti zastopnike generala Franca.

Pirenejska meja brez nadzornikov — a ostane še zaprta

Pariz, 13. julija. AA. Danes popoldne je prenehala delovati mednarodno nadzorstvo na francosko-španski meji. Meja pa je še nadalje zaprta, ker hoče Francija ostati zvesta obveznostim, sprejetim na osnovi dogovora o nevmešavanju.

Polkovnik Lunn, šef mednarodnega nadzorstva na francosko-španski meji, je že davil storil potrebne korake za umaknitev nadzornikov, katerim je evetoval, naj se ne umaknejo popolnoma v ozadje ali v Pariz, temveč da naj ostanejo nekoliko časa v bližini meje v mestih in vaseh, ktere jim je označil. Člani mednarodnega nadzorstva bodo potemtakem še ostali v bližini meje. Videti je, da francoska vlada ni mislila na tako odločitev polkovnika Lunn in da je pričakovati nove odredbe v tej smeri. Službeno povodom današnje otvoritve francosko-španske meje navaja, da se pri tem ni zgodilo nič izrednega. Angleški poslanik Phipps je danes popoldne obiskal Quai d'Orsay in se dalj časa razgovarjal z ministrom Delbosom. V vladnih krogih trdijo, da se je angleški poslanik prišel informirati o stališču Francije glede načrta, ki ga je v glavnih potezih napravil angleški minister Eden.

Angleški načrt

London, 13. julija. c. Po vesteh iz vladnih krogov je Eden že izdelal angleški načrt za rešitev nadzorstva okoli Španije. Ta načrt je bil danes dostavljen vsem velešilam. Zato so popoldne obiskali italijanski, nemški, francoski in sovjetski veleposlaniki Edena, ki jim je izročil angleški predlog in jim sporočil, da ga bo dostavil v petek odboru za nevmešavanje. O vsebini načrta izvemmo le to, da ni kompromis med raznimi dosedanjimi predlogi, ampak da je to samostojen angleški predlog za novo politiko v španskem vprašanju.

Pariz, 13. julija. b. »ECHO de Paris« piše, da je portugalski poslanik v Londonu, Monteiro, podal ministru Edenu končni odgovor Portugalske. V

Zagrebska vremenska napoved. Nestalno, zmerno hladno vreme.

Dunajska vremenska napoved. Oblačno, od časa do časa sončno, ponekod nalivi, toplota se bo dvignila.

Zemunska vremenska napoved. Spremenljivo vreme. Pretežno oblačno v severnih krajih, jasno v južnih krajih in na Primorju. V severni polovici je pričakovati ploh. Toplota brez posebne spremembe.

iz rok, da se bo usoda naše šolske knjige odločala daleč od nas in največkrat brez nas? Že sama taka misel se nam zdi nemogoča. Tu ne moremo in ne bomo prav nič odnehal, ker zadeva to vprašanje preveč v živo. Če smo morali prenašati vsa bremena svoje šolske kulture dotlej, da smo jo dvignili do te stopnje, da je tudi v trgovskem pogledu postala važna panoga našega narodnega gospodarstva, si je tudi iz čisto gospodarskih razlogov ne smemo dati iztrgati iz rok. Da bi še ob tem tako važnem kulturnem delu smel kdo pobirati davek od nas — to se nam upira. Vsak tak poskus a limine odklanjamo tako iz slovenske kulturne kakor gospodarskih razlogov.

Prepričani smo, da bodo uvidevni krogi v odločitvah trenutku upoštevali pamet in ne bodo po nepotrebnem dražili slovenske javnosti na najbolj občutljiv način. Smo in hočemo

teh okolnostih je gotovo, da bo prenehala kontrola na Atlantskem oceanu. Zato je pričakovati korakov v Londonu in Parizu s strani Nemčije in Italije in se bo morda s tem ukinila celotna politika nevmešavanja.

Po bojiščih

Salamanca, 13. julija. AA. Havas: Na madridski fronti so nacionalisti odbili vse napade rdečih v odseku Brunete in Villanueva del Padiello. Njihove izgube so zelo velike. Odbit je bil tudi napad pri Siera de Suarez. Na aragonski fronti so nacionalisti zavzeli važne postojanke pri Val-segi. Na madridski fronti sestrelili osem lovskih in pet bombnikov.

Avila, 13. julija. AA. Havasov posebni dopisnik poroča: Kakor je bilo pričakovati, so nacionalisti večeraj ponovno prevzeli inicijativo na vsej madridski fronti in postali iz napadenec napadalec.

Kardinal Pacelli proslavlja Francijo

Kardinal Pacelli je danes popoldne pridigoval v cerkvi naše Gospe v Parizu. Njegova pridiga je bila topla himna Franciji, ki napreduje in obvladuje vse zapreke, Franciji, ki ne umira. Kardinal je dejal med drugim:

Zaane so nam težnje in skrbi današnje Francije. Sedanji francoski rod hoče biti rod obnovitev in pionirjev novega sveta. Francija čuti v svojem srcu nepremagljivo potrebo, da daje pobude v kraljestvu duha. Ta prizadevanja, katerih zgodovina je zelo raznolika, so gojili vsi francoski rodovi že od prvih začetkov. Kako naj si jih razložimo še mi? Zato nam ni potrebno misliti na kakršnekoli plemenski fanatizem ali na kakršnekoli plemenske predsodke. Današnji Franciji je zapustila to duhovno dediščino prejšnja Francija. To je stara naloga francoskega naroda. Zgodovina Francije v teku stoletij je živa ilustracija tega velikega in skrivnostnega zakona zgodovine, ki je v tesni zvezi z izpopolnjevanjem naravnih dolžnosti in naravnega poslanstva tega naroda. Kadar mislim na preteklost Francije, na njeno poslanstvo, na njene sedanje dolžnosti in na vlogo, ki jo ima izpolnjevati v bodočnosti, skratka na poslanstvo Francije, težko najdem besedo, ki bi podala pravo sliko.

Kardinal je nato ugotovil veliki idealizem, s katerim se francoska mladina zanima za velevažna vprašanja proletariata in za njegovo pravilno ureditev v krščanskem duhu, nato je pa opozoril vernike na nevarnosti, grozeče tistim, ki jim ni mar enciklik sv. očeta in ne pojmujejo pomena socialnega vprašanja, ne nevarnosti, ki groze tistim, ki nameravajo popustiti, meja, kjer se začenejo napake in kjer postane idealizem fanatizem, a potrebna reforma preide v revolucijo.

General Nedić v Parizu

Pariz, 13. julija. AA. Snoči je jugoslovanski vojni ataše v Parizu g. Glišić priredil intimno večerjo na čast generalu Nediću, šefu jugoslovanske generalnega štaba. Danes popoldne ob 10.30, je general Nedić v spremstvu jugoslovanskega poslanika g. Puriča in jugoslovanskega vojaškega atašea g. Glišića ter članov jugoslovanskega odposlanstva in generala Gourauda, vojaškega guvernerja Pariza, položil na grob francoskega neznanega junaka prekrasen venec z napisom »Jugoslovanska vojska francoskemu neznanemu junaku«. 6. bataljon francoskih lovcev je stal v vrsti pred spomenikom z zastavo in godbo, ki je zasvirla jugoslovansko himno in marseljezo. Po enominutnem molku so se general Nedić in njegovi spremljevalci vpišali v zlato knjigo spomenika neznanemu junaku.

Nato je šel general Nedić s svojim spremstvom pred spomenik jugoslovanskih kraljev in položil prekrasen venec z napisom: »Kraljevska jugoslo-

dalec. Čeprav si je general Miaja obupno prizadeval, da bi se obdržal, se je moral ukloniti velji nacionalističnega vodstva. Večera zarana so vladne čete še poskušale nove napade na nacionalistične postojanke okoli Brunete in Villanueva del Padiello, toda vsa njihova prizadevanja, so se izjalovila, vladne čete so pa utrpele velike izgube. Njihovi napadi so prenehali okoli 19. Od tega trenutka dalje so izvedle nacionalne čete celo vrsto akcij, da izravnavo svoje črte in uredijo svoje postojanke, tako da pripravijo vse za svojo novo akcijo. Pričakovati je, da bodo zdaj prišli v protinapad in sicer že prihodnje ure. Ves večerajnji dan je nacionalistično letalstvo obstreljevalo vladne postojanke in njihove prometne zveze, posebno pa republikanske baterije. Od predvečerašnjim je nacionalistično letalstvo gospodar v zraku na madridski fronti. Večera je večkrat prišlo do tega, da so se republikanski letalci izmikali bojem s svojimi nasprotniki. Gotovo je vsekako, da je vladna ofenziva proti nacionalistom na madridski fronti doživela neuspeh.

Nato je kardinal posebno poudaril potrebo, da mora biti cerkev neodvisna. Cerkev ne teži po ničemer drugem kakor po svobodi in dostojanstvu božjih otrok. Kjerkoli vidi Cerkev krivico, jo žigosa in obsodi. Eno pa zmerom zahteva od vseh svojih vernikov in to je, da bodo njihovi nagibi in njihovi idealizem čisti in da se vse storjene napake popravijo v duhu dobre volje, da bi se čim prej izpopolnilo tisto duhovno kraljestvo, po katerem hrepeni Cerkev skupaj s svojimi verniki. V tem duhu ne misli Cerkev nikakor podpirati ne pobijati noben političen načrt in nobeno politično stranko.

Kardinal Pacelli pri Lebrunu

Pariz, 13. julija. AA. (Havas.) Državni tajnik Pacelli je prišel v Elizej ob 13. Četa republikanske garde mu je izkazala čast na dvorišču palače. Pri vstopu v Elizejsko palačo sta pozdravila visokega gosta de Fouquieres in general Braconnier, poleg njiju sta bila pa polkovnik de Bon Fon in polkovnik Grosse, vojaški poveljnik elizejske palače. G. Lebrun je nato obdan s člani svojega vojaškega doma stopil proti kardinalu, mu dal roko, nato ga je pa peljal v veliko pozlačeno dvorano, kjer so bili že zbrani predsednikova gospa in drugi povabljeni. Po opravljenem predstavljanju so papeški delegat, predsednik republike in njegova gospa odšli v družbi povabljenec v dvorano miru, kjer so pripravili kosilo. Povabljenih je bilo okoli 60 visokih gostov, miza pa je bila okrašena z rumenimi vrtnicami in belimi lilijami.

Tudi šef romunskega generalnega štaba je v Parizu

Pariz, 13. julija. c. Danes je prišel v Pariz šef romunskega načelnik generalnega štaba. Popoldne je bil obnem z jugoslovanskim načelnikom generalnega štaba, generalom Nedičem na kosilu pri načelniku francoskega generalnega štaba, generalu Gamelinu. Jutri bosta oba generala prisostvovala vojaški paradi o priliki francoskega narodnega praznika.

Nedićeva zdravica

General Nedić je bil danes na kosilu, ki ga je priredil v njegovo čast in v čast njegovega romunskega tovariša generala Sikitija v pariškem oficirskem domu general Gamelin.

Med kosilom, ki je potoke v najpriširnejšem razpoloženju, so izrekli več toplih zdravic. Prvi je pozdravil goste in ostale povabljenec general Gamelin kot domačin. — Prvi mu je odgovoril načelnik romunskega generalnega štaba general Sikitija.

Nadaljevanje na 2. strani

(Nadaljevanje s 1. strani)

tiju. Za njim je spregovoril general Nedić in imel naslednji govor:

Gospod general! Predvsem želim tolačiti čustva ljubezni, tradicionalnega prijatelja in zvesta, ki jih goji do francoske vojske in do Francije naša jugoslovanska vojska z vso Jugoslavijo. Ta čustva so zakoreninjena v globoki duhovni sorodnosti obeh narodov in v medsebojni vzorni zavezniški vzajemnosti. Francija je bila prva, ki je z Rusijo stopila leta 1914 na stran Srbije, ko so njen obstanek hudo ogrozili. Francija je takisto sprejela z ostalimi zavezniki srbsko vojsko, ko je morala po 18 mesečnem bojevanju in raznih zmagah zapustiti svojo domovino, da bi mogla iz tujine nadaljevati boj do končne zmage. Odločilni udarec na solunskem bojišču, ki je privedel do končne zmage, so zadale francoske in srbske čete druge srbske armade, v kateri sem imel skromno vlogo pomočnika štabnega načelnika. In končno je bila Francija tista, ki je na mirovni konferenci vsestransko in vplivno podpirala naša pravična stremeljenja in krepko sodelovala pri ustvaritvi sedanje Jugoslavije.

Te moralne okoliščine so bistvenega pomena v zvezi z globoko in trajno zajednico življenjskih interesov obeh naših dežel, in važne za ohranitev in konsolidacijo miru. Hkratu so stanovitna in zanesljiva osnova za prijateljstvo med obema vojskama. Vendar pa ne prihajamo semkaj, da bi se posebej poudarili svojo vero v Francijo. To naše verovanje je vedno popolno in neomajno. Francija je skozi dolga stoletja, zlasti pa v neposredni preteklosti, dokazala svojo izredno življenjskost in najlepše moralne sile v najpopolnejši obliki. Zato nam vliva sedaj kakor vedno popolno zaupanje.

Še manj pa prihajamo semkaj, da bi kršili svoje zveze in svojo vzajemnost s Francijo. V francosko prijateljstvo verujemo tako globoko in s Francijo se čutimo tako združene, da ti stiki navzlic razdalji ne potrebujejo za svojo ohranitev nobenih neposrednih zvez. Uživamo, ker moramo dihati v ozračju francoskega prijateljstva in da moramo vnovič videti Francijo in njeno slavno vojsko in občudovati njun sijajni in neprestani napredek.

Seja senata in skupščine

Belgrad, 13. julija. m. Senat in skupščina sta danes nadaljevala svoje delo. Na seji senata je bil izvoljen odbor za proučevanje zakonskega osnutka o prekrških. Skupščina pa je bila sprejela zakonski načrt o sladkovodnem ribištvu.

Kratek potek obeh sej:

Senat: Pred prehodom na dnevni red je predsednik senata sporočil, da je dobil od skupščinskega predsednika v nadaljnji pretrses zakonski osnutek o kovanju novega denarja. Vlada tudi v senatu zahteva za ta zakonski predlog nujnost. Finančni minister je podal svoj ekspeze, nato pa je senat sprejel nujnost z vsemi glasovi proti glasovom JNS senatorjev. Izvoljen je bil odbor za proučevanje zakonskega osnutka o prekrških. V odbor so bili izvoljeni: za člana dr. Gustav Gregorin in dr. Marušić, za namestnika pa Franc Smodej in dr. Kramer. Za predsednika je bil izvoljen dr. Silović. Prvo sejo bo imel ta odbor jutri dopoldne. Zakon o prekrških pa se mora po sklepu senata proučiti do četrtka ter o tem poročati na prihodnji seji, ki bo v četrtek ob 10 dopoldne. Na dnevnem redu bo zakonski osnutek o kovanju novega denarja.

Skupščina: Po sprejetju zapisnika zadnje seje je bilo sporočeno, da je poslanec Mravljec spet vložil interpelacijo na predsednika vlade o protizakonitem postopanju državnega tožila v Ljubljani v zvezi s cenzuriranjem opozicijskega tiskarja. Interpelacijo je vložil isti Mravljec, ki je bil poslanec tudi v prejšnji skupščini za časa JNS, ko opozicijsko časopisje sploh ni smelo z besedico omeniti svojih narodnih voditeljev, kaj šele na dolgo in široko kritizirati režim. Seveda tedaj Mravljec ni čutil potrebe, da bi zaščitil tiskovno svobodo, kajti tiskovne svobode sploh ni bilo. Nujnost interpelacije je bila sprejeta. Na dnevnem redu je bil zakonski osnutek o sladkovodnem ribištvu. Poročilo odbora je podal poslanec Dimitrije Mirković. Kot vladni zaupnik je bil imenovan pri razpravah o tem zakonskem osnutku dr. Siniša Stanković in načelnik kmetijskega ministrstva Bu-

dislav Svižanović. Prvi je govoril kmetijski minister Stanković in podal daljši ekspeze, v katerem je poudarjal veliko važnost predloženega zakonskega načrta in nujno potrebo sprejetja. V Jugoslaviji je okrog 20.000 ljudi, ki živijo skoro izključno od sladkovodnega ribištva. Vsakoletni dohodek znaša približno 50 milijonov din. Zakon je okvirni zakon ter bodo banovine lahko z uredbami zakon prilagodile strukturi in potrebam posameznih banovin. S tem se bo unificiralo različne zakonodaje na posameznih področjih države. Za kmetijskim ministrom je govoril Voja Lazić in kritiziral zakonski načrt. Nato sta še govorila JZ poslanca Todor Tomić in Savo Mikić. Oba sta zagovarjala zakonski načrt. Nato je govoril Milan Lazić proti. Besedo je povzel vladni zaupnik dr. Siniša Stanković. Poudarjal je, da se je zakonski osnutek o sladkovodnem ribištvu stavljal v program posameznih vlad petnajst let, vendar je bil šele danes predložen v odobritev narodnemu predstavništvu. Vladni zaupnik je izjavil dalje, da kazni, ki jih zakonski osnutek za razne prestopke določa, niso prevelike. Zakonski osnutek je bil sprejet v načelu s 167 proti 17 glasovom. Pri podrobnih razpravah se je javil samo Voja Lazić. Vladni zaupnik je sprejel par važnih zakonskih dodatkov, med drugim dodek, s katerim se izključuje žabji lov iz odredb predloženega zakona. To je posebno važno za Slovenijo, zlasti v okolici večjih mest, kjer si mnogi ljudje služijo kruh z žabjim lovom. Tem slojem ne bo treba sedaj za žabji lov imeti nobenih legitimacij, kakor je bilo poprej v načrtu določeno. Zakon o sladkovodnem ribištvu je bil nato sprejet tudi v podrobnostih s 167 proti 17 glasovom. Glasoval je za tudi skupščinski delovni klub. V smislu določil skupščinskega poslovnika je predsednik Čirić zakonski osnutek takoj poslal v nadaljnji pretrses senatu. Prihodnja seja bo jutri ob 10 dopoldne. Na dnevnem redu so štiri mednarodne konvencije.

Belgrad, 13. julija. m. Danes popoldne je imel drugo sejo odbor za proučevanje konkordata. Pred sejo je bila v kabinetu predsednika skupščine seja članov tega odbora in šefov parlamentarnih skupin. Na sestanku je bilo sklenjeno, da se bo razpravljalo o konkordatu v plenumu skupščine normalno, to je, da ne bo sprejeta nujnost. Za razpravo v plenumu skupščine vlada v vseh poslanskih krogih veliko zanimanje ter so radi tega imeli esestanke že skoraj vsi poslanski klubi. Poročali smo že, da sta tak sestanek imela klub JZ in klub vladne večine. Na tej seji je podal obširno poročilo predsednik kr. vlade in zunanji minister. Sestanek sta imela tudi klub JNS in delovni klub. Klub JNS je o konkordatu sklepal skleraj in danes, vendar se ni prišel do enotnega sklepa, ker so se mnogi ugledni člani tega kluba — Slovencev med njimi ni — zavzemali za konkordat ter izjavili, da ne bodo za konkordat

v skupščini samo glasovali, temveč o tem tudi govorili.

Konkordat

Belgrad, 13. julija. m. Odbor za proučevanje konkordata je imel danes sejo pod predsedstvom Vojislav Janjića. Seji sta prisostvovala šef vlade dr. Stojadinović in pravosodni minister dr. Subotić. Janjić je predlagal, naj se seja odgodi, dokler se zdravje patriarha Varnave ne izboljša.

Ta predlog je bil z večino glasov odklonjen.

Nato je tajnik prečital 221 prošnji, ki so jih poslale razne pravoslavne cerkvene občine in ustanove, po številu 221. Te prošnje pozivajo parlament, naj bi konkordat s katoliško Cerkvijo ne potrdil.

Nato je kot prvi govoril od JNS bivši minister dr. Kumanudi, in eicer proti konkordatu. Sejo so zaključili ob 20. uri. Prihodnja seja bo jutri ob 5 popoldne. Nadaljevala se bo načelna razprava o konkordatu.

Italijanski časopisi manjši

Rim, 13. julija. b. Po najnovejši odredbi ministra za tisk in propagando se je določilo, da od 15. julija t. l. dalje noben italijanski list ne sme izhajati več kakor na šestih straneh.

V letalu iz Moskve v Kalifornijo čez severni tečaj

Pariz, 13. julija. AA. Havas poroča iz Moskve, da so letalci, ki lete iz Moskve v San Francisco, preleteli Rudolfovo zemljo. Vremenske razmere so zelo slabe.

London, 13. julija. AA. (Reuter) Iz Seattle poročajo: Ruski letalci so ob 7.30 evropskega časa brezšično sporočili tole:

Nahajamo se okoli tisoč kilometrov na tej strani severnega tečaja. Na letalu je vse v redu. Ruski letalci

San Francisco, 13. julija. AA. (Havas) Ruski letalci so sporočili ob 8.37 evropskega časa, da lete severno od otoka Banks na 74 stopinji širine in 120 stopinji dolžine.

Železniške nesreče na Madjarskem

Budimpešta, 13. julija. AA. MTI poroča: Danes sta se na Madjarskem pripetili dve železniški nesreči. Med postajama Veces in Ilo je trčil neki tovorni vlak v potniški vlak. Dva sprovednika je ubilo, osem potnikov je pa lahko ranjenih. Druga nesreča se je pripetila pri Szegedu. Tam je pomozni vlak, ki je vozil na kraj prve nesreče, porl voz nekega kmeta. Dve osebi sta mrtvi.

Šolski svetnik in profesor Franc Jerovšek umrl

Danes popoldne je umrl v mariborski bolnišnici na posledicah možganske kapi upokojeni profesor in šolski svetnik gosp. Franc Jerovšek. V 84. letu starosti. Pokojni profesor je skoraj 40 let poučeval na mariborski klasični gimnaziji in vzgojil lepo število dijaških generacij, ki so se svojega nekdanjega profesorja zmeraj s hvalečnostjo spominjali.

Pokojni se je rodil 9. januarja 1854 v Tepanju pri Konjicah. Gimnazijo je študiral v Celju, filozofijo pa na graški univerzi, kjer je leta 1883 položil profesorski izpit iz klasične filologije. Služboval je najprej na državni gimnaziji v Gradcu, nato je bil 2 leti suplent na privatni gimnaziji v Gradcu, od leta 1886 pa do upokojitve 1918 je služboval na mariborski klasični gimnaziji. Leta 1921 je prevzel učno obveznost obolelega profesorja Zagoraja, leta 1924 pa je postal honorarni učitelj zopet na mariborski klasični gimnaziji, kjer je ostal do leta 1927.

Pogreb pokojnega profesorja in šolskega svetnika bo v četrtek 15. t. m. ob pol 16 iz mestne mrtvašnice na Pobrežju.

Odmevi umora na Javoru

Obsojene obrekovke

Se v svežem spominu nam je zavrtni umor Jožefa Martinčičeve, kuharice v župnišči na Javoru. Takrat je »nacionalno« časopisje zagnalo velikanski krik in vik ter takoreklo s pretom kazalo na župnika gosp. Jerneja Klineca, češ, da ne more biti morilec pokojnice nihče drugi kot edino on.

Ničesar čudnega, če so se na podlagi takšnih le časopisnih namigavanj začela širiti uganjanja in govorice daleč naokrog, kar je privedlo do tega, da je bil g. župnik prisiljen stopiti klevetnikom na prste. Tako je vložil župnik g. Jernej Klinec po svojem zastopniku dr. Josipu Voršiču, odvetniku v Ljubljani, tožbo radi klevete zoper Berčon

Jero, posestnico v Vel. Trebeljevem št. 8, p. Litijske, radi očitka, da je on ubil kuharico. Enako je vložil tožbo radi žaljenja časti zoper Jančar Nežo, posestnikovo ženo, Javor št. 3, p. Dol. Hrušica, radi očitka, da se mu je morda umor po nesreči primeril.

Na podlagi teh tožb sta bili dne 12. julija t. l. pred okrajnim sodiščem v Ljubljani razpravi. Obe obdolženki sta priznali, da sta govorili kakor je rečeno, toda iznešene očitke sta preklicali kot nesresne, radi česar je sodišče obe obtoženki obsodilo. G. župnik, ki mu ni na tem, da komu napravlja pota in stroške, je s tem zadobil primerno zadoščenje.

Samomor v sokolskem domu

Novo mesto, 13. julija.

Starejšo hčerko najemnice gostilne »Sokolska klet« so danes popoldne ob 3 našli obešeno v stranski sobi. Nesrečnica, ki je bila katoliške vere, se je pred 14 dnevi pravoslavno poročila z uslužbencem svoje matere. Vzrok smrti še ni ugotovljen. Preiskava tega slučaja pa je v dobrih rokah.

Smrt v vlakcu

Novo mesto, 13. julija.

Danes popoldne okrog 6 je prispela brzozavna vest a postaje Litijske, da je v vlakcu Belgrad—Ljubljana nenadoma umrl železniški upokojenec, Novomeščan gosp. Čuk Ivan. Nesrečnica je zadel kap.

Češkoslovaški bogoslovci v Mariboru

Maribor, 13. julija.

Danes zvečer prispejo v Maribor češkoslovaški bogoslovci, ki potujejo na kongres Slavia Catholica v Ljubljano. V Mariboru bodo gostje bogoslovja in Slomškove družine. V četrtek jutraj se odpeljejo na izlet v Rogaško Slavino in k sv. Roku nad Šmarjami pri Jelšah. Zvečer jim bo v prostori mariborskega bogoslovja prirejen intimni prijateljski večer.

Naši časnikarji v Parizu

Pariz, 13. julija. AA. Sinoči ob 11.15 so prišli v Pariz jugoslovanski novinarji, ki jih je povabil francoski zunanji minister, da si ogledajo francosko razstavo.

Osebnost

Belgrad, 13. julija. m. V V. skup. je napredoval dr. Miha Kamin, zdravnik-specialist drž. bolnišnice na Studencu pri Ljubljani. V VI. skup. je napredoval Radovan Klopčić, profesor na učiteljski v Mariboru. V VI. skup. je napredovala višja kontrolorka na pošti pri št. Lenartu Marija Korosec.

Belgrad, 13. julija. m. Minister za telesno vzgojo naroda dr. Rogić je imenoval za vršilec dolžnosti šefa strokovnega oddelka Draga Ulago, referenta istega ministrstva.

Belgrad, 13. julija. AA. Napredoval je za načelnika v tretji skupini 2. stopnje pri kmetijskem oddelku banske uprave dravske banovine inž. Anton Podgornik.

Belgrajske vesti

Belgrad, 13. julija. m. Sinoči je umrla mati pokojnega dr. Milana Srskeča Ana Srskeč. Umrla je točno tri mesece po smrti svojega sina. Pogreb bo jutri v Sarajevu.

Belgrad, 13. julija. AA. Z večerajšnje ladje se je odpeljalo na Češkoslovaško 25 jugoslovanskih otrok v zamenjavo s češkoslovaškimi otroki, ki so prišli k nam na šolske počitnice. Ekskurzija prispe jutri ob 9 v Bratislavo, kjer jo bo sprejel tamkajšnji župan, nato so si pa z avtobusom ogledali mesto.

V Francovi vojski

Kako izgleda sedež glavnega tabora

Te dni je obiskal naše uredništvo g. Rudolf Hare, ki je služil pri generalu Franku kot afferes (podporočnik) v Karlstovskih trupah. Sodeloval je pri dogodkih, ki polnijo dnevno časopisje in bo gotovo zanimivo poslušati pripovedovanje tega prvega Slovence — španskega oficirja, ki se je boril v armadi generala Franka.

Nekoliko manjša kot Ljubljana leži v gorah, katere obmejujejo Portugal in Španija. Polna starih, ozkih ulic, uličic in tlakovanih trgov — s starinskimi častivrednimi palačami — prežvlja mirno poduhovljeno življenje, katerega napolnjuje duh cvetja pomaranč in obseva žarko španske sonce. To mesto, ki je značilno po svojih številnih dragocenih cerkvah, po svoji univerzi, ki je ena najstarejših na svetu in po svojem mirnem življenju — je sedaj dobilo popolnoma drug duh in drugo barvo tako, da se zdi kot bi zgodovina, ki je tukaj takorekto zastala — sedaj zopet skočila nekoliko desetletij naprej ali nazaj — to Bog ve!

Po cesti švigajo vojaški avtomobili in motorne kolose — sive, zelene, črne, bele in rdeče uniforme — vsa ta množica ljudi iz vseh krajev Španije in Evrope daje vtis roja čebel, ki se zbira okrog katedrale — ali bolj točno, nadškofove palače, v kateri dela noč in dan neumorno in neprenehoma najvišji generalisimus španske vojske general Francisco Bahamonde Franco. Neprestano prihajajo in odhajajo kurirji in ordonanci — vojaški oficirji z aktovkami, z važnim službenim izrazom na obrazu, kateri že sam dovolj govori tudi če uniforma ne bi.

Velik napis in nemška zastava kažeta center vseh nemških vojaških sil v Španiji — »Legion onore« — ki šteje okoli 25.000 vojakov specialstov — pilotov in oficirjev, kateri vršijo ogromno organizatorno in zvezno službo cele španske armade. V bližini glavnega trga — »Plaza mayore« — leži generalat italijanske vojske v Španiji. Težko je držati zvezo s polki, ki se borijo po vseh frontah španske vojske in katerih je okoli 100.000.

Tako je v Salamanci koncentrirana vsa vojna oblast, medtem ko se v Burgosu nedaleč od tod nahajajo španske civilne in upravne oblasti. Zato pa tudi nosi Salamanca pravi vojaški svetovljanski izraz, ki pride do izraza zlasti v številnih kavarnah in drugih lokalih, ki so prenapolnjeni ljudmi in glasov vseh jezikov. Za mizo pri oknu pijejo pravo bavarsko pivo mirni nemški oficirji, ki s svojimi plavimi lasmi potrjujejo čistost svoje rase, tako da majhni črni Italijani, vedno veseli in živi, čeprav številneje niti ne pridejo tako do izraza. V dimu tobaka težko gledam, vendar razločujem v vsaj tej množici Iree, Portugalce, Špance, domačine, časnikarje in diplomate — le tu in tam kakšna napredna senzorita črnih las in oči v živobarvni svileni obleki.

Moja avtomobilska kolona odhaja popoldne ob 1. Cilj Toledo. Propustnice — zapovedi — dokumenti itd. vse to je že v glavnem generalštabu. Hitro stopim tja, ker čez pol ure je napovedan odhod.

Dvojna straža na cesti. Po en vojak iz »Falangas« in »Renovacion espagnola« koraka pred palačo in stoji pred vhodom. Vojaki Falange so

oblečeni v črno srajco s petimi rdečimi puščicami na prsih, črne hlače in kapa, oboroženi s puškami najrazličnejših tovarnih vseh evropskih držav razen Španije. V svojih črnih uniformah delajo eleganten vtis, ki ga poveljujejo bele rokavice, ki so obilglatne vsem španskim uniformam pri straži. Družo jim delajo miličniki Renovacion Espagnola, ki so ostali zvesti bivšemu španskemu kralju Alfonso XIII. Ti nosijo zelene uniforme s plavim križem na prsih.

Široko, belo marmornato stopnišče vodi v vestibul. Vrata mi odpre legionar z zavahanimi rokavi v belih rokavicah. Po oddaji orožja stopim v ogromni vestibul. Krasi ga napis, ki je postal simbol nove Španije in katerega najdeš ob vsakem koraku, na vsaki hiši — na utih in v srcih:

»Dios — patria — rey« — geslo karlistov. »Bog, domovina, kralj.« Ves je v belem marmornatu — tla in zidovi — tako da vsa ta belina daje vtis svečanosti. Ogromni zlati in kristalni svečniki vstijo z marmornatega stropa, ki ga podpirajo oboki belih stebrov. Velikanska okna z barvastimi španimi in stopnišče v zgornja nadstropja, na katerem stoji Marokanci v belih burmushih z meči v rokah, čigar obleke in orožje so bogato okrašeni z zlatom — vse to je edini in vendar tako učinkoviti okras te dvorane, za katero bi lahko pomislil človek da je cerkev, če bi ne zagledal množice uniform, frakov ter zlatih diplomatskih uniform — čakajočih in sprehajajočih se ljudi.

Bežen pogled po dvorani in že stoji postaven karlist pred menoj. »A suz ordines, alferes!«

Odpelje me po stopnišču, ki vodi v privatne urade poglavarja nove Španije. Tukaj stražijo hribovski kmečki sinovi Navare — odlični katolčani — stebri karlistov — v uniformah s tradicionalnimi rdečimi kapami. To je osebna straža generalisimusa.

V sledečem nadstropju so pisarne. Generali in polkovniki z zavahanimi rokavi, ropotanje pisalnih strojev, zvonjenje telefonov, poglasni pogovori, posvetovanja, dohod in odhod oficirjev vseh uniform. Vse to me v prvem trenutku zmoti. Vprašam mladega prijaznega poročnika legionarjev. Ta mi odgovori v zvonenk andaluzijskem narečju. Predstavi me iz Jugoslavije! Presenečenje berem na obrazu. Ginjen mi čestita. Stari nemški oficir z monoklom na levem očesu vstane od mize ter pristopi. Zdelo se mu je, da ni dobro slišal. V trenutku sem bil obkrožen od oficirjev. Tako senzacijo je zbudilo ime Jugoslavije v Španiji! Ovrget sem predsedke, — povedal, da naša mladina s simpatijo spremlja borbo španskega naroda za svojo svobodo in končni mir.

Ko je bil moj opravek končan, sem hitel, da nadomestim zamujeni čas. Avtomobil so bili pripravljali.

Po širokih asfaltnih cestah, v žarkem španskem soncu hitimo jugu nasproti — Toledo — kjer se vršijo hudi boji za obrambo mesta.

Japonci so v Tiencinu izkrcali močno armado

Peking, 13. julija. b. Iz tukajšnjih službenih krogov izhaja vest, da bo Tokio izkoristil sedanjo priliko, ko je prišlo do odprtih vojnih operacij med Kitajsko in Japonijo, da bi popolnoma izvedel svoj načrt na severnem Kitajskem in da vse severne province podvrže svoji oblasti, kakor je podvrget Korejo in Mandžurijo.

Japonska pripravlja veliko vojaško akcijo na severnem Kitajskem z več divizijami, katere bodo poslali iz Japonske. Te divizije bodo imele s pomočjo kvantunske vojske in posadki iz Koreje in Mandžurije nalogo, da popolnoma zasedejo Hopej in Čahar in da popolnoma izpodbijajo vpliv nankinske vlade, ki ga je imela ta vlada na severnem Kitajskem in ki je v zadnjem času naglo in opasno rastel. — S kitajske službene strani se odgovarja na te japonske načrte, da bodo ti načrti naleteli na odločen in energičen nastop Kitajske, ki ne bo dovolila, da se njeno ozemlje na tak način zmanjšuje.

Včeraj so dospela v Peking nova japonska ojačenja, posebno pa mnogo tankov in strojnih pušk. Ker premirja ni bilo mogoče doseči, so se včeraj začele nove sovražnosti zapadno od Pekinga.

V pristanišče Tiencina so dospeli prvi parniki z japonskimi pomožnimi četami, katere so takoj odpravili dalje proti Pekingu. Vse čete prihajajo iz Japonske same, tako da je smatrati, da se je Ja-

ponski posrečilo v par dneh mobilizirati svoje sile in jih poslati na Kitajsko, kar pomeni, da se Japonska z gotovostjo pripravlja na to akcijo. Razen vojakov prihaja veliko število topov, municije in letal, katere prihajajo vsak trenutek in se spuščajo na tukajšnje letališče.

Japonske čete so zavzele vse železniške postaje med Šanghajem in Tiencinom, da bi tako olajšale prevoz svojih čet.

Tokio, 13. julija. AA. (Havas.) List Ahaši poudarja, da je novi poveljnik japonskih čet na severnem Kitajskem general Kučuki po izjavi, ki jo je dal temu listu, odločno izpovedal, da je japonska zmerom želela priateljsko urejati vse spore med Kitajsko, da je bil pripravljen prekiniti svoj molk in naročiti svojim četam, da kaznujejo krivice in zaščitijo koristi Japoncev, živčih na Kitajskem. Japonska vlada je že razglasila ta svoj sklep. General Kučuki poudarja dalje, da bodo japonske čete prodirale proti določenemu cilju po vnaprej določenem načrtu. Japonska armada pričakuje od japonskega naroda, da bo z največjo pozornostjo spremljal operacije cesarske vojske in da ji bo dal vso potrebno podporo. List pravi dalje, da je znana stvar, kako velik ugled uživa general Kučuki kot vojaški strokovnjak, ki se ni nikoli vtičal v politične zadeve.

Zelostnega srca naznanjava, da so v torek, dne 12. julija 1937, boguvdano, predvideni s sv. zakramenti, v 90. letu starosti, umrli najina skrbna, dobra mati

Marija

Blago pokojnico priporočava v tiho molitev.

Ljubljana, Dobropolje, 12. julija 1937.

Anton Kralj, tajnik Zadrugne zveze,

Janet Kralj, posestnik v Zagorici, sinova.